

Nyhedsinstitutionen: Et ny-institutionelt perspektiv på den medierede politiske kommunikation¹

Af Mark Ørsten, adjunkt, ph.d. Afdeling for Journalistik,
Roskilde Universitetscenter

1. Indledning

Ifølge flere af de seneste studier af politisk journalistik i såvel Amerika som i Skandinavien har medierne udviklet sig til en selvstændig politisk institution i samfundet med væsentlig betydning for den politiske kommunikation (Hjarvard 1995, 2001, Cook 1998, Sparrow 1999, Pedersen et. al. 2000, Allern 2001, Lund 2002, Togeby m.fl. 2003, Ørsten 2004). Internationalt er det Cooks bog *'Governing with the news'*, der fylder mest. Om bogens grundliggende tese skriver Cook (1998: 2-3): «*This book seeks to show how the news media are recognizable as a political institution: because of their historical development, because of shared processes and predictable products across news organizations, and because of the way in which the work of newsmen is so intertwined with the work of official Washington that the news itself performs government tasks.*» Hos Sparrow (1999: 9-10), hvis perspektiv er identisk med Cooks, hedder det: «*(...) I define the news media as an institution in the sense that the production of news by the media provides a regular and persisting framework by which and with in which other political actors operate. (...) The news media thereby exert im-*

portant effects on other political actors in the American political system.» Herhjemme skriver Hjarvard (2001: 35), at medierne er »blevet til en selvstændig institution, der på afgørende vis regulerer individernes adgang til og forståelse af både dem selv og de andre samfundsmæssige institutioner.« Og Magtudredningen konkluderer, »at medierne som en selvstændig samfundsinstitution spiller en større rolle som forbindelsesled mellem befolkningen og den politiske ledelse, end den gjorde tidligere.« (Togeby et. al. 2003: 229)². I forlængelse heraf beskrives medierne som 'politisk institution' (Cook, 1998, Sparrow 1999), 'selvstændig medieinstitution' (Hjarvard 2001), 'samfundsinstitution' (Togeby et. al. 2003) og 'nyhedsinstitution' (Allern, 2001, Lund 2002, Ørsten 2004). Hvad der dog præcist skal forstås ved at beskrive medierne som en *institution*, og hvilke konsekvenser mediernes selvstændige institutionelle status har for den medierede politiske kommunikation, er der imidlertid langt fra hverken klarhed eller enighed omkring.

Denne artikel vil fokusere på at udvikle og diskutere begrebet den danske nyhedsinstitution³. Begrebet 'nyhedsinstitution' er en

skandinavisk videreudvikling af Cook (1998), hvorfor Cooks bog også er afgørende for en nærmere diskussion af dette begrebs betydning og anvendelighed. Begrebet har desuden den fordel, at det et det teoretisk mest snævre begreb⁴, da fokus udelukkende er på nyhedsmediernes institutionelle karakter samt på disse nyhedsmediers politiske indhold. I diskussionen af den danske nyhedsinstitutionens status og betydning for den medierede politiske kommunikation vil artiklen fremføre følgende tre centrale argumenter:

- Trods den grundliggende antagelse, at nyhedsmediernes i dag må betragtes som en del af regeringsmagten, fremstår de amerikanske nyhedsmedier hos Cook (1998) i den sidste ende som relativt svagt institutionaliserede, når talen falder på deres status som politisk institution. I modsætning hertil vil der i denne artikel blive argumenteret for at betragte udviklingen af den danske nyhedsinstitution som en del af den generelle institutionaliserede kompetencedeling i samfundet, som denne udvikling er blevet beskrevet i den såkaldte *forhandlingsøkonomi*⁵. På baggrund af denne historiske udvikling vil der blive argumenteret for at se den danske nyhedsinstitution som en historisk set stærkt institutionaliseret politisk institution.
- I forhold til det centrale spørgsmål om, hvilken politisk rolle nyhedsinstitutionen spiller, forbliver Cook (1998) ligeledes relativt uklar, idet han drager en række sammenligninger mellem nyhedsmediernes og såvel interesseorganisationer som politiske partier. Hjarvard (2001) sammenligner ligeledes medieinstitutionen med både offentlige institutioner og private virksomheder, mens Allern (2001) beskriver nyhedsinstitutionen som en institution midt imellem de traditionelle politiske institutioner. I stedet vil der i denne artikel blive argumenteret for at be-

trakte den danske nyhedsinstitution som en *hybridinstitution* i forhold til de institutionstyper, som opstilles i den forhandlingsøkonomiske model, for derved at give en tydeligere beskrivelse af nyhedsinstitutionens forskellige roller i den medierede politiske kommunikation.

- Endelig vil det i artiklen blive diskuteret, hvilke institutionaliserede normer, regler og rutiner det er, som kendetegner nyhedsinstitutionen, og hvordan disse mere konkret er med til at påvirke og forme den medierede politiske kommunikation. Her vil det blive fremhævet, at de fælles normer, vaner og rutiner udgør nyhedsinstitutionens 'logic of appropriateness' (March & Olsen 1989). Denne passendehedslogik ses som væsentlig mere inkluderende end den såkaldte *medielogik* (Altheide & Snow 1991, Hjarvard 1995), hvor mediernes passendehedslogik begrænses til overvejende at være et spørgsmål om format, ligesom den inkluderer mere end de '*generelle nyhedskriterier*' som Togeby et. al. i Magtudredningen (2003) tillægger afgørende indflydelse på den medierede politiske kommunikation.

2. Nyhedsmedier i et institutionelt perspektiv

Ifølge Esser et. al. (2001) er det at betragte nyhedsmediernes som en selvstændig *politisk* institution en nyudvikling inden for medieforskningen. Tuchman (1978) var dog den første til at argumentere for at betragte massemedierne som en selvstændig *social* institution i samfundet. Ifølge Tuchman er der tre argumenter for at betragte medierne i et sådant institutionelt perspektiv:

»*First, news is an institutional method of making information available to consumers. Second, news is an ally of legitimated institutions. (...) Third, news is located, gathered, and disseminated by professionals working in organizations. Thus it is inevitably a product of news workers drawing upon institu-*

tional processes and conforming to institutional practices. Those practices necessarily include association with institutions whose news is routinely reported. Accordingly, news is the product of a social institution, and it is embedded in relationships with other institutions (Tuchman 1978: 4-5).«

Inden for de seneste år har andre amerikanske forskere taget udgangspunkt i Tuchmans antagelse om mediernes institutionelle karakter. Frem for at betragte medierne som en social institution⁶ har disse forskere dog valgt at fokusere mere snævert på nyhedsmediernes politiske rolle for derved at definere nyhedsmediernes som en selvstændig politisk institution i det amerikanske samfund (Cook 1998, Sparrow 1999). Som Esser et. al. (2001) fremhæver, kan dette nye institutionelle blik på nyhedsmediernes koges ned til to væsentlige teoretiske argumenter: 1) argumentet om, at nyhedsmediernes bør anskues, ikke som forskellige selvstændige organisationer, men som *en samlet institution*. 2): Argumentet om nyhedsinstitutionens *politiske rolle*. Styrken ved det samlede institutionelle argument er ifølge Benson (2004: 20), at det, modsat de fleste tidligere mediasociologiske teorier, »provides a means to simultaneously take into account external and internal forces shaping the news, as well as their complex interaction.«

3. Institutionsbegrebet

Cook (1998: 70-71) definerer sit institutionsbegreb således: »*Institutions are social patterns of behaviour identifiable across the organizations that are generally seen within a society to preside over a particular social sphere. Although they make choice possible, the inherent cognitive difficulty of linking given practices to particular outcomes means that particular practices cannot be identified as the most beneficial, and all the rules are valued in and of themselves unless and until they demonstrably harm the achievement of important goals. The rules and procedures*

that constitute institutions are understood as the quasi-natural way of to get things done. As such, they endure over time and extend over space, and are widely recognized both within the organizations that constitute the institutions as well as from outside as all performing similar jobs that occupy a central place in the society and polity.« Når nyhedsmediernes under ét kan betragtes som én institution, skyldes det ifølge Cook (1998: 64), at nyhedsmediernes »*despite different technologies, deadlines and audiences are structured similarly in their internal organization, the way they interact with sources, the formats they use, and in the content they provide (...). This transorganizational agreement on news process and content suggest that we should think of the news media not as a set of diverse organizations, or even a batch of individual institutions, but collectively as a single social institution.*« I sin skandinaviske versionering af Cook præciserer Allern (2001), at der med nyhedsmediernes først og fremmest skal forstås: aviser, ugebrev⁷, tv og radiokanaler med nyhedsforpligtelser, netaviser og telegrambureauer. Han fremhæver dog samtidig, at »*grenserne er selv sagt ikke altid lige skarpe, og i praksis er de færreste mediebedrifter 'rene' nyhedsorganisasjoner.*« (Allern 2001: 39). Hvert enkelt medie betragtes endvidere som en, ofte privatejet, medievirksomhed, der adskiller sig fra andre typer af medievirksomheder ved sin tilknytning til det, som Allern definerer som »*den journalistiske nyhedsinstitutionen.*« (Allern 2001: 40). Denne tilknytning til nyhedsinstitutionen er ifølge Allern (2001) både tematisk og genrebestemt. Tematisk handler det om »*daglig eller jævnlig å bringe informasjon om og tolkninger av aktuelle samfunnsforhold, som politik og forvaltning, økonomi, arbeidsliv, helse og sociale forhold.*« (Allern 2001: 40). Med genrekravet forstås fælles normer og koder for, hvad der er nyhedsstof, og hvordan det skal formidles. Opsummerende skriver Allern om nyhedsinstitutionen: »*Nyhedsorganisasjoner er ulike og*

varierer med hensyn til størrelse, geografisk lokalisering, publikumsorientering, markedsnisjer, teknologi og finansiering. De er etableret på ulike tidspunkter og har forskjellig politisk historier (...). Likevel finnes det, uavhengig av dette et institutionelt, historisk fellesskap» (Allern 2001: 42). Dette institutionelle fellesskap, nyhedsinstitutionen, udgøres af fælles idealer, normer og rutiner for produktionen af nyheder. Det vil i første omgang sige: fælles journalistiske idealer, fælles nyhedskriterier, fælles organisationsstrukturer, fælles etiske normer, fælles regler for kildebrug, kildeomgang og kildekritik, fælles genrebrug osv. For Esmark & Kjær (1999: 132) gælder det, at *»mediernes aldrig haft en sådan grad af ensartethed og fælles funktionalitet, at de uden videre har kunnet betragtes som en indlysende og sammenhængende funktion i samfundet«*. Dermed er antageligt ment, at medierne i bred forstand er for forskellige til at kunne bære betegnelsen institution. Hos Cook (1998) og Allern (2001) er argumentet det modsatte, såfremt man ikke taler om alle medier under ét, men begrænser sit institutionsbegreb til nyhedsmediernes og dermed til at tale om den journalistiske nyhedsinstitution.

4. Politikbegrebet

Som Esmark (2000: 83) fremhæver, har diskussionen om nyhedsmediernes politiske status *»på sin vis været gennemgående i medie- og kommunikationsforskningens historie, men er i de senere år trådt helt i forgrunden.«* Tidligst var medierne politiske i kraft af partipressens tilknytning til de fire store politiske partier (Hjarvard 1995). Fra starten af halvferdserne bliver mediernes politiske egenskab inden for medieforskningen i højere grad knyttet sammen med deres private ejerskab, og deres politiske rolle bliver som repræsentanter for specifikke økonomiske interesser (Esmark 2000). Inden for den nyere institutionelle tilgang, som skydes i gang fra midten af halvfemserne, anses medierne imidlertid som politiske i kraft af deres selv-

stændiggørelse fra de politiske partier. Partipressen afmonteres gradvist fra 1930 og afløses af omnibusavisen, og herefter er såvel Hjarvard (1995, 2001) som Pedersen et. al. (2000) enige om, at nyhedsmediernes begynder deres politiske selvstændiggørelse. Fra slutningen af halvferdserne og begyndelsen af firserne påpeges det hos både Hjarvard (1995), Pedersen et. al. (2000) og Allern (2001), at aviserne politiseres kraftigt. Ikke sådan forstået, at aviserne vender tilbage til deres partipolitiske udgangspunkt, men at en selvstændig behandling af politiske emner opprioriteres gennem prioriteringen af den politiske nyhed. Denne politisering kædes sammen med en stadigt voksende professionalisering af journalistikken (Hjarvard 1995, Pedersen et. al. 2000). Udviklingen fører til udskillelsen af nyhedsmediernes som en selvstændig, kompetent institution. Inden for denne institutionelle tilgang *»(...) er medierne politiske, når mediernes egne opfattelser, normer, kriterier og lignende øver indflydelse på politiske beslutninger, enten ved direkte at øve påvirkning på de politiske beslutningsprocesser eller ved at have kognitive effekter, dvs. påvirke borgernes opfattelse af, hvad der er virkeligt, vigtigt eller rigtigt.«* (Esmark 2000: 83). Denne opfattelse af nyhedsmediernes politiske indflydelse hænger sammen med et politikbegreb, som både Cook (1998) og Allern (2001) henter hos Easton (1965: 50): *»What distinguishes political interaction from all other kind of social interaction is that they are predominantly oriented toward the authoritative allocation of value in a society.«* Politik bliver dermed til citatet om *»autoritativ fordeling af ressourcer med gyldighed for et samfund.* Ud over den umiddelbare genkendelighed, og det økonomiske fokus, rummer Eastons begreb dog flere andre interessante aspekter, der er relevante i denne sammenhæng. Med begrebet politik er *»der tale om en aktivitet og en handlings- og beslutningssituation (...) aktiviteten er ikke lukket og bundet til bestemte fora, og der er ingen navngivne, på forhånd bemyndigede*

aktører, der pr. definition bedriver politik. Den politiske aktivitet er relationel i den forstand, der indgår en forholden sig til andre og andres holdninger og synspunkter i den politiske situation.» (Berg-Sørensen 1999: 195). Især fremhævelsen af, at politik ikke er bundet til bestemte aktører eller bestemte fora, bliver central for diskussionen af nyhedsinstitutionens politiske status. For på trods af, at Cook (1998) netop fremhæver nyhedsmediernes status som politisk institution, og endda som en del af regeringsmagten, trækker han alligevel noget i land, når han skal til at besvare spørgsmålet om, hvilken type af politisk institution nyhedsmediernes så udgør: »If the news media then constitute a political institution, what kind of institution are they?« spørges det (Cook 1998: 109). Cook sammenligner nyhedsmediernes med de forfatningsbestemte politiske institutioner og konkluderer, at medierne ikke er politiske på samme måde, da mediernes politiske rolle ikke er nærmere stadfæstet i Forfatningen⁸, og der er i øvrigt tale om private virksomheder: »Thus, the news media may be a political institution, but more like the intermediary institutions of party and interest group than the three constitutional branches of government.« Cook (1998: 110). Allern (2001) og Pedersen et. al. (2000) tager også forbehold over for henholdsvis nyhedsmediernes og den politiske dagsordens politiske status. Allern (2001: 48) konkluderer som Cook, at nyhedsmediernes politiske status er noget 'midt imellem': »nyhedsmediernes betydning som politisk arena gjør at de kan karakteriseres som en mellommiggende institutjon, et bindledd mellom forskejellige politiske maktfelt.« Mens Pedersen (2000: 300), med næsten samme argumentation som Cook, skriver, at den politiske dagsorden »ikke er en 'normal' politisk institution, tildelt statsretlig myndighed og formelt forbundet med de øvrige statsmagter gennem Grundloven.« Denne noget forbeholdne bestemmelse af nyhedsmediernes henholdsvis den politiske dagsordens politiske status synes at bygge på en politikfor-

ståelse, hvor bestemte aktører, de klassiske politiske institutioner, pr. definition er mere politiske end andre. Følger man derimod Eastons definition af politik, som også Cook (1998) refererer til, som en aktivitet, er det ikke aktørens status i Grundloven eller Forfatningen, der er bestemmende for deres politiske rolle, men i stedet deres deltagelse i aktiviteten politik, forstået som fordelingen af ressourcer med gyldighed for et samfund. En anden måde at definere nyhedsmediernes politiske status på kunne således være at tage udgangspunkt i deres rolle i fordelingen af samfundets ressourcer. Dette vil dog kræve en udvidet forståelse for nyhedsmediernes institutionelle historie som aktør i de politiske beslutningsprocesser, der i den sidste ende leder til en fordeling af samfundets ressourcer. Denne institutionelle udvikling vil jeg skitsere i næste afsnit.

5. De danske nyhedsmediers institutionelle historie

Herhjemme findes en af de bedste beskrivelser af det danske samfunds institutionelle historie hos Nielsen & Pedersen (red.) (1989) 'Forhandlingsøkonomi i Norden'. Bogen præsenterer et omfattende bud på de institutionelle forandringer som danske, og de øvrige nordiske landes, politiske institutioner, fx. partier og interesseorganisationer, har gennemgået fra 1899 til 1989. Skønt bogen umiddelbart tager udgangspunkt i udviklingen på arbejdsmarkedet, viser en nylæsning af forhandlingsøkonomien med medieteoretiske briller, at nyhedsmediernes som institution fra 1980'erne og fremefter faktisk udgør en nødvendig, men underbelyst forudsætning for hele forhandlingsøkonomiens samfundsmodel. I 'Forhandlingsøkonomi i Norden' lanceres en ny forståelse af det danske (og de øvrige nordiske) samfund som præget af forhandlingsøkonomi: Centralt for forhandlingsøkonomien gælder, at »en væsentlig del af samfundets ressourceallokering foregår gennem institutionaliserede forhandlinger mellem en række selvstændige beslutnings-

centre i stat, organisationer og virksomheder, og som via institutionelle rammer og diskursive processer udvikler fælles problemopfattelser og integreres i forhandlingsspil, der muliggør kompromiser.» (Bjerrefjord et. al. 1989: 20). Udgangspunktet for dette syn på det danske samfund er retsliggørelsen af forholdet mellem arbejdsmarkedets parter ved septemberforliget 1899 og den efterfølgende gennemgribende institutionalisering af samfundet. »Der blev oprettet faglige institutioner (forhandlings- mæglings og voldgiftsinstitutioner). Der blev også oprettet politiske institutioner (forligs- og arbejdsretlige institutioner, korporative organer inden for den offentlige forvaltning m.v.). (Bjerrefjord et. al. 1989: 23). Resultatet af denne udvikling blev, »at den statslige suverænitet blev multicentreret. Den blev udstykket til en lang række af forskelligartede og forskelligt kompetente institutioner.« (ibid.) Fra især 1950'erne og frem sætter denne udvikling voldsomt igennem og resulterer i dannelse af fem specifikke institutionstyper (Bjerrefjord et. al. 1989: 24).

1. Policy-institutioner, der typisk er offentlige kommissioner og udredningsudvalg sædvanligvis med en korporativ sammensætning.
2. Kampagne-institutioner, der til stadighed søger at placere problemstillinger på den politiske dagsorden.
3. Diskursinstitutioner, der søger at teste konsistensen i de sammenhænge og prognoser, som er formuleret og udbredt af policy- og kampagneinstitutionerne.
4. Forhandlingsinstitutioner, der får myndighed til at forhandle sammenkædnings- og afstemningsregler til at udpege generelle krav og mægle mellem generelle og specifikke krav samt forhandle forholdet mellem produktivitet og løn.
5. Forligs- og sanktionsinstitutioner, der har til funktion at udrede konflikter og kontrollere overholdes af konkrete aftaler.

Alle disse institutioner indgår i forhandlings- spil med hinanden, og det er disse forhandlings- spil, der karakteriserer forhandlingsøkonomien, som flere steder også kaldes for den danske model. Politik i Danmark ses som genneminstitutionaliseret og præget af et samspil mellem staten og andre typer af offentlige og private institutioner. I overvejende grad er forhandlingsøkonomien tænkt som teori om politiske beslutningsprocesser, især løndannelse. Forhandlinger involverer dog formuleringen og diskussionen af en lang række standpunkter, og skønt disse i høj grad i den tidlige forhandlingsøkonomi er placeret bag de lukkede døre i de forskellige typer af forhandlings-institutioner, så fremhæves det dog, at udviklingen fra 1982 og frem blandt andet er præget af, »at massemedierne (særligt TV) nu indtager den centrale rolle som formidler af de verbale konflikter.« (Pedersen 1989: 85). Skønt tv fremhæves, nævnes også specialtidsskrifter, ugebrev, nyhedsbrev samt erhvervstillæg i morgenaviserne som væsentlige for mediernes nye rolle i forhandlingsøkonomien.

En fortsat nylæsning af Forhandlingsøkonomien med medieinstitutionelle briller bringer yderlige to centrale begreber i forhold til medierne på banen: forhandlingsspil og læreprocesser. De forskellige typer af private, semi-offentlige og offentlige institutioner, som udgør det forhandlingsøkonomiske grundsyn, indgår i forhandlingsspil, der beskrives som en »kommunikativ proces, hvori der udveksles forslag, krav, løfter, trusler, informationer, misinformationer (...). Forhandlingsspil kan foregå inden for forhandlingsinstitutioner, men behøver det ikke. » (Pedersen 1989: 90). Hvor forhandlingsspil ellers kan foregå udbydes kort efter. Her fremhæves tre komplementære arenaer, inden for hvilke forhandlingsspil kan finde sted: interne (mellem organisationer og inden for organisationer), eksterne (der bl.a. tæller offentligheden bredt set, hvilket her også forstås som medierne) samt på forhandlingsarenaen, der udspiller

sig mellem forhandlingsudvalg. Også når det gælder det sidste centrale begreb, læreprocesser, tilskrives medierne en central rolle. Læreprocesser kan ses som resultatet af de forskellige forhandlingsspil og udmønter sig blandt andet i at skabe sprog for eller sætte ord på erfaringer. Disse erfaringerne bliver dermed til bestemte omverdensforståelser, der bortselektorer andre omverdensforståelser (Pedersen 1989). Som sagt er disse læreprocesser resultatet af forhandlingsspil, men da disse spil også 'spilles' i medierne, bliver medierne også fremhævet som et af de steder, hvor læreprocesserne siver »ind i den kollektive bevidsthed og bliver til handlingsledende orienteringsrammer for såvel kollektiv som individuel adfærd.« (Pedersen 1989: 90.)

Skønt det kun sker indirekte, tilskriver forhandlingsøkonomien faktisk (nyheds)medierne en institutionaliseret rolle i de politiske beslutningsprocesser, der kendetegner den danske model. Dette sker fra de tidlige firser og fremefter, hvor (nyheds)medierne udifferentieres som selvstændig (nyheds)institution i det forhandlingsøkonomiske kompleks. Dels ses (nyheds)medierne som havende klare koblinger til de andre forhandlingsøkonomiske aktører. Koblinger, der giver (nyheds)medierne en central rolle som formidler af konflikter, udspil, misinformation osv. mellem de forhandlingsøkonomiske aktører. Dels sker der en kobling mellem (nyheds)medierne og befolkningen, hvor (nyheds)mediernes rolle i stigende grad ses som værende afgørende i forhold til formidlingen og legitimeringen af politiske konflikter, læreprocesser og resultater. Læst med medieteoritiske briller kan gennemgangen af forhandlingsøkonomien således ses som en uddybende og præciserende baggrundshistorie for antagelsen om nyhedsinstitutionens udvikling og rolle i allokeringen af ressourcer med gyldighed for det danske samfund⁹.

6. Nyhedsinstitutionen som politisk hybridinstitution

Den amerikanske forskning såvel som den skandinaviske pegede på to centrale punkter i diskussionen af nyhedsmediernes status som politisk institution. For det første blev det påpeget, at nyhedsmediernes som politisk institution ikke mindede om de traditionelle politiske institutioner. For det andet blev det påpeget, at skønt nyhedsmedierne kunne betragtes som en politisk institution, så var der (netop fordi den ikke lignede de traditionelle politiske institutioner) tale en relativt svagt institutionaliseret politisk institution (Cook 1998, Sparrow 1999, Benson 2004). Gennemgangen af den danske nyhedsinstitutionelle historie indikerer derimod, hvordan den danske nyhedsinstitution ud fra Eastons politikbegreb og i lyset af det danske samfunds institutionelle udvikling kan ses som en historisk stærkere institutionaliseret politisk institution. En institution, der siden begyndelsen af firserne har været en vigtig aktør i de politiske beslutningsprocesser, der i den sidste ende leder til en fordeling af samfundets ressourcer.

Tilbage står dog spørgsmålet om, hvilken rolle nyhedsinstitutionen i praksis spiller i de politiske beslutningsprocesser. Ved at skrive nyhedsmediernes institutionelle udvikling ind i landets institutionelle historie bliver det muligt at bestemme og beskrive nyhedsinstitutionens rolle i større detaljer. I forhold til typificeringerne i den forhandlingsøkonomiske begrebsmodel kan nyhedsinstitutionen historisk set bestemmes som en kampagne og en diskursinstitution. Det vil sige en institution, der forsøger at placere problemstillinger (ikke kun samfundsøkonomiske) på den politiske dagsorden, men samtidig en institution, der forsøger at teste konsistensen af de sammenhænge og prognoser, som lanceres af policy- og kampagneinstitutionerne. Fra slutningen af firserne og frem til i dag har det danske samfund selvfølgelig forandret sig. Pedersen (2000: 288) skriver, at »siden

1980'erne er styreformen blevet mere pluralistisk – antallet af beslutningscentre er øget; antallet af indflydelseskanaler er det også, og selve definitionen på hvad der er politisk relevant og udgør en politisk legitim deltager er blevet mangesidet.« Det er denne udvikling, der ifølge Pedersen et. al. (2000) giver politisk kommunikation, og dermed nyhedsmediernes, en stadig mere central rolle i udøvelsen af politik. Denne udvikling beskrives også som politikkens medialisering (Mazzoleni & Schulz 1999) eller som professionalisering af den politiske kommunikation (Negrine & Lilleker 2002) eller som den politiske kommunikations tredje alder (Blumler & Kavanagh 1999). Alle overskrifter placerer nyhedsmediernes som væsentligt omdrejningspunkt for den politiske kommunikation. Dette gælder (både) politiske aktørers stadig mere professionaliserede brug af nyhedsmediernes, ligesom det gælder nyhedsmediernes stadig større selvstændige politiske betydning. Skal man således tentativt søge at føre nyhedsinstitutionens historie up to date i forhold til udviklingen fra midten af firserne og frem til i dag, kunne det hævdes, at nyhedsinstitutionen i dag i høj grad kan betragtes som en **hybridinstitution**. Det vil sige en institution, hvis formål dels er at udpege og legitimere samfundsmæssige problemer og politiske handlingslinier, dels er at teste disse. Men også en institution, der fungerer som såvel forhandlingsinstitution/arena for andre institutioner/aktører som kampagneinstitution for udvalgte typer af 'enkelt-sager'¹⁰.

7. Nyhedsinstitutionens passendehedslogik

Nyhedsinstitutionens centrale rolle i den politiske kommunikation gør kun spørgsmålet om nyhedsinstitutionens passendehedslogik mere påtrængende og interessant. Som fremhævet tidligere i artiklen har det hele tiden inden for den institutionelle tilgang til medierne været et centralt spørgsmål, hvordan mediernes vaner, normer, idealer og rutiner påvirker og former den politiske kommunikation. Men som det også har været kende-

tegnende for f.eks. March & Olsens (1989) diskussion af vaner, normer og rutiner, har det også inden for medieforskningen været uklarhed om, hvad der præcist menes med begreberne vaner, normer og rutiner. Tuchman (1978) påpegede tidligt, at nyheder ikke er noget, der sker, men noget der skabes af journalisterne selv i overensstemmelse med de herskende regler for, hvad en nyhed er, og hvordan den skal se ud. Hos Cook (1998: 71) bliver der talt om »*unspoken, procedures, routines and assumptions*« som forsøg på at indkredse de fælles journalistiske normer. Objektivitet og den journalistiske forkærlighed for konflikthistorier nævnes også, men selv om Cook (1998) trækker på March & Olsen (1989), gives der ikke et samlet bud på nyhedsmediernes 'logic of appropriateness'. En passendehedslogik antages af March & Olsen (1989) at eksistere inden for enhver institutionel kontekst og virker som en referenceramme for, hvordan individer og organisationer kan handle inden for en given institution. Begrebet fremhæver såvel uformelle vaner, normer og rutiner som roller, procedurer og praksisser som særligt betydende for handling inden for en given institutionel kontekst (March & Olsen 1985). Dermed ses dog ikke komplet bort fra formelle reglers betydning eller for muligheden for rationel vurdering af forskellige typer af handling (March & Olsen 1985). Poulsen (2005) fremhæver, at når begrebet passendehedslogik i virkelighed er så bredt defineret af March & Olsen, som det er, så bør det også løsrives fra March & Olsens institutionsbegreb, i det omfang dette begreb er snævert knyttet til studiet af en enkelt organisation. I lyset af denne indvending bør passendehedslogikken ikke knyttes til den enkelte organisation/institution, men til »*hele den institutionelle kontekst (...) den institutionelle setting*.« (Poulsen 2005: 20). Denne udvidede brug af begrebet passendehedslogik søger således at inkorporere såvel formelle som uformelle institutionelle strukturer, ligesom der åbnes op for at eksterne forhold kan have

indflydelse på den specifikke institutionelle kontekst (Ibid.). Det er samme brede forståelse af begrebet passendhedslogik, som ligger til grund for den følgende diskussionen om nyhedsinstitutionens passendhedslogik. Her skal det fremhæves, at studiet af nyhedsmedier og journalisters vaner, normer, rutiner, procedurer og praksisser langt fra er nyt, og antagelser om, hvad der er bestemmende for handling inden for en medieinstitutionel kontekst er ad legio¹¹. Samme tankegang gør det muligt for Sparrow (1999) at identificere visse normer og rutiner som specielt betydningsfulde i forhold til nyhedsmedier og journalisters politiske rolle: for eksempel kildeafhængighed og vinkling. På samme måde vil der i det følgende, på baggrund af tidligere studier, blive søgt udpeget mere præcist, hvilke idealer, normer, regler, praksisser og rutiner der præger nyhedsinstitutionens daglige produktion/konstruktion af nyheder, og som dermed kan siges at udgøre nyhedsmediernes passendhedslogik (Ørsten 2004)¹²:

- **Fjerde statsmagt:** Inden for denne optik ses pressen som en modmagt til staten – en evigt årvågen vagthund, der sikrer, at magthaverne ikke misbruger den magt, som de har til 'låns' fra deres vælgere. Forestillingen om nyhedsmediernes som en fjerde statsmagt er stadig et centralt ideal for dagens journalister og politikere.
- **Deadline:** Den journalistiske tid, defineret af kravet om at møde den daglige deadline, ses af Ekecrantz og Olsson (1998) som en journalistisk norm, der er med til at strukturere og determinere det journalistiske produkt i både form og indhold. Som Tuchman (1978) fremhæver de, at opfattelsen af tid (og rum) i høj grad er med til at organisere menneskelig handling. Fordi medierne udkommer i 'nye' udgaver hver dag, er den journalistiske tid aldrig længere end 24 timer. Om dette nyhedsdøgn skriver Ekecrantz og Olsson (1998:42): »*Detta dygn är inte bara en*

ram för produktionen av tidningar en viss dag. Det är också en ram för de händelser och den verklighet som nyhetsmediet kan befatta sig med.«

- **Nyhedskriterier:** Centralt for udvælgelsen af, hvilke historier der kommer i medierne, og hvilke der bliver valgt fra, står de såkaldte nyhedskriterier. Det mest berømte studium af nyhedskriterier kom nordmændene Johan Galtung og Mari Holmboe Ruge med i deres artikel fra 1965. De journalistiske lærebøger taler dog for det meste om fem nyhedskriterier (Meilby 1999, Kramhøft 2000, Mogensen 2000¹³). *Sensation*. Hermed menes det opsigtsvækkende, det usædvanlige og uventede. Det der forventes at overraske og gøre indtryk på læseren. *Konflikt*, der som et klassik drama indeholder modsætninger og dermed et dramatisk element, som pirrer læserens nysgerrighed. *Identifikation*, der lægger vægt på især tre forhold. Personificering, det vil sige at få mennesker ind i historien, meget gerne kendte mennesker. Miljønærhed eller kulturel nærhed, det vil sige den nærhed, som rummer umiddelbar genkendelse hos læseren eller relevans for mediebrugeren i form af konsekvenser for mediebrugeren eget liv. *Aktualitet*, som hentyder til at begivenheden lige er sket eller aldrig tidligere har været offentliggjort. Begivenheder, der indtræder pludseligt og dramatisk har høj aktualitet, ligeledes begivenheder, der indtræffer tæt på deadline. *Vesentlighed*, som handler om begivenhedens betydning for samfundet som sådan og derfor hænger sammen med mediernes mere normative rolle.
- **Redaktionel arbejdsdeling:** Som i alle organisationer foregår der også inden for medieorganisationer en reguleret arbejdsdeling. Denne arbejdsdelings mest konkrete manifestation er mediernes opdeling i redaktioner med forskellige tilhørende stofområde: Indland, Udland, Erhverv, Kultur, Sport osv. Årsagen til ar-

bejdsdelingen er ønsket om en effektiv organisation (March & Olson 1989:26): »Efficiencies are seen as coming from increased competence at a small number of tasks.« Denne effektivisering tager dog ikke højde for, at der inden for afgrænsede fagområder er en tendens til at udvikle egne normer, regler og rutiner. Udvikles der for divergerende regler, normer og rutiner inden for en organisations forskellige afdelinger, kan effektiviseringsgevinsten, der søges opnået gennem specialisering, gå tabt i territoriale kampe og andre misforståelser mellem de forskellige afdelinger.

- **Kildeomgang:** Centralt i næsten ethvert studie af journalistiske rutiner står forholdet mellem journalister og deres kilder. Dette forhold er blevet beskrevet som en tango (Gans 1978), et gensidigt afhængighedsforhold (Kramhøft 2000) eller et forhandlingsspil (Tuchman 1978, Ericson m.fl. 1989, Pedersen et. al. 2000, Kristensen 2004). Bag alle disse beskrivelser gemmer sig dog samme pointe. At journalisten har brug for information for at fylde mediedagsordenen ud. En information som kilderne besidder, men hvis eksponering de, for det meste, er interessererede i at styre mest muligt for at fremme deres egen dagsorden. Allern (1997:45) udtrykker det således: »Forhandlingsrelasjoner er baseret på at begge parter, journalister og kilder, handler strategisk for å oppnå en fordel, uten at det foregår noe ordinært kjøp og salg av information.«

8. Passendehedslogik som en udvidet medielogik

I det institutionelle perspektiv arbejder journalister ikke som selvstændige individer, men i højere grad som kollektive aktører, der handler ud fra en fælles 'logic of appropriateness'. Denne logik udfolder sig inden for det journalistiske døgn og påvirker blandt andet udvælgelsen og præsentationen af nyhe-

der, arbejdsdelingen mellem nyhedsorganisationens forskellige redaktioner såvel som arbejdsdelingen mellem journalister og de bureaukratiske institutioner/organisationer, de dækker. Disse rammer er dog ikke deterministiske strukturer, de er åbne for fortolkning, forhandling og misforståelse¹⁴. De kan også brydes både bevidst eller ubevidst, selv om dette kan medføre sanktioner fra eksempelvis redaktører, kollegaer eller kilder. Den journalistiske passendehedslogik er imidlertid ikke alene handlingsanvisende for journalisten selv, men påvirker og påvirkes af journalister og medieorganisationers komplekse interaktion med andre politiske aktører og institutioner (Ørsten 2004). Som også Allern (2001: 45-46) fremhæver er »et interessant trekk ved nyhetsinstitusjonen (...) at dens normsystem også påvirker handlingerne og handlingsrommet til andre aktører enn de som direkte representerer journalistikken.« I modsætning til March & Olsens begrænsende definition af passendehedslogikken som et internt institutionelt fænomen åbnes her op for (jf. Poulsen 2005), at den journalistiske passendehedslogik også influerer på andre institutioners og aktørers interaktion med nyhedsinstitutionen, og logikken er dermed også (delvist) med til at regulere den komplekse interdependens mellem nyhedsinstitutionen og samfundets andre politiske aktører og institutioner¹⁵.

Denne brede definition af den journalistiske passendehedslogik kan også ses som en videreudvikling af den i medieforskningens stedvis dominerende opfattelse af eksistensen af en såkaldt *medielogik*. I den klassiske engelske fremstilling hos Altheide & Snow (1991: 107-108) er *medielogik* ofte lig med mediernes overtagelse af politikken: »Political life has been recast to fit the demands of major media. (...) No longer can these media be said to either mirror or simply transmit messages; and it is no longer enough to say that the work of media merely 'distorts' these messages. Rather, the logic and procedures of me-

dia work has been adopted by politicians and others who must 'make points.'« For mange forskere betyder dette, at det via medielogikken er medierne *alene eller i overvejende grad*, der sætter rammerne for den medierede politiske kommunikation, og at politikere og andre ikke har andet valg end at underlægge sig logikken (Asp 1986, Hernes 1998) med en klar negativ effekt for politik og demokrati til følge. Modsat passendehedslogikken, der har fokus på både indre og ydre forhold (format, organisering, kildeomgang idealer osv.), har medielogikken et overvejende fokus på format. Derfor beskrives medielogikken også ofte med begreber som: tilspidsning, forenkling, personificering, polarisering, stereotypisering osv. (f.eks. Hjarvard 1995, Hernes 1998) Passendehedslogikken adskiller sig fra medielogikken på især to områder. For det første er der tale om delvis fælles passendehedslogik, det vil sige en logik, som er udviklet i det stadig tættere forhandlingspil mellem nyhedsinstitution og andre institutioner, ikke en logik, der er dikteret af alene nyhedsinstitution. Passendehedslogikken er desuden en logik, man kan vælge at følge, men også en logik, man kan vælge at bryde eller omgås¹⁶. For det andet rækker passendehedslogikken ud over spørgsmålet om format og inkluderer f.eks. også idealer og redaktionel organisering. Dermed er det i et passendehedslogisk perspektiv heller ikke givet, at den moderne politiske kommunikation nødvendigvis kun kan føre negative konsekvenser med sig¹⁷. Karakteristisk for de institutionelle bidrag til debatten om medier og demokrati er da også, at de fleste fremhæver mange positive træk ved nyhedsmediernes udskillelse til selvstændig institution. Både Pedersen et. al. (2000) Hjarvard (1995, 2001), Lund (2002) finder således grund til at tale om en delvis demokratisering af den politiske kommunikation som følge af nyhedsmediernes selvstændiggørelse. Endelig skal det fremhæves, at det institutionelle perspektiv også rummer mulighed for forandring af passendehedslogikken over tid, hvilket heller ikke er et perspektiv,

der rummes i medielogikken – andet end antagelsen om den næsten konstante forandring til det værre.

Det er dog samtidig klart, at nyhedsinstitutionens passendehedslogik ikke kun påvirkes af de fælles journalistiske normer og rutiner og samspillet med andre politiske aktører. Passendehedslogikken påvirkes og forandres også af medievirksomhedernes skiftende økonomiske, teknologiske og konkurrencemæssige forhold. Allern (2001) peger på, at den stigende kommerialisering har ledt til en kommerialisering af nyhedskriterierne. Dette har ført til nyheder, der har øget fokus på underholdning, konflikter og (kendte) personer. Ligeledes sætter den teknologiske udvikling sit præg på passendehedslogikken. Kristensen (forthcoming) viser f.eks., hvordan brugen af live stand-up under Irak-krigen i høj grad er med til at generere en mediedækning, hvor autenticitet, det vil sige tilstedeværelse tæt på krigszonen, vægtes langt højere end indslagets generelle væsentlighed eller informationsværdi.

9. Passendehedslogikkens betydning for den medierede politiske kommunikation

Passendehedslogikken skal ikke ses som en facitliste for journalister og medieorganisationers muligheder for handling. Dels finder der et kompleks samspil sted mellem forskellige dele af nyhedsinstitutionens passendehedslogik, dels må fremhæves, at passendehedslogikken ikke nødvendigvis er internt kohærent. Det vil sige, at forskellige dele af passendehedslogikken kan være modstridende eller i direkte konflikt med hinanden. I de følgende eksempler vil det kortfattet blive søgt eksemplificeret, hvordan det komplekse samspil mellem forskellige elementer af nyhedsinstitutionens passendehedslogik påvirker den medierede politiske kommunikation:

- Idealet om mediernes rolle som den **fjerde statsmagt** kan problematiseres på i

hvert fald to måder. Traditionelt antages idealet at gælde for alle journalister, men indikative analyser af erhvervsjournalistik (Kjær & Langer 2001, Lund 2002) viser at langt fra alle erhvervsjournalister identificerer sig med rollen som kritisk journalist. Dette kan være et problem i forhold til erhvervslivets klare politiske interesser, som analyser også viser kun sjældent står i fokus for erhvervsjournalistikken. Endvidere kan idealet om nyhedsmedierne som en fjerde statsmagt have den begrænsende effekt, at medierne hovedsageligt forstår politik som tilknyttet statsmagten i snæver forstand. Analyser af EU-journalistik (Pedersen et. al. 2000, de Vreese 2003, Ørsten 2004) viser således, at både politiske redaktioner og indlandsredaktioner opfatter EU som noget, der ligger meget langt væk, og som der skal være en særlig årsag til at dække. Med denne begrænsede forståelse af egen politiske rolle som overvåger af statsmagten er der en risiko for, at nyhedsmedierne overser, at politik i dag langt fra alene er et spørgsmål om samspillet mellem de traditionelle politiske institutioner, men også i stigende grad involverer en flerhed af politiske aktører: multinationale selskaber, transnationale og internationale politiske institutioner (FN, OECD; WTO), interesseorganisationer, virksomheder, NGO'ere, offentlige institutioner, tænketanke, styrelser osv. Der er med andre ord en fare for, at nyhedsinstitutionens politikforståelse ikke er tidssvarende, hvilket igen kan efterlade anseelige 'huller' i den medierede politiske kommunikation.

- Den danske Magtudredning fremhæver de generelle **nyhedskriterier** som afgørende for den medierede politiske kommunikation. Set i et passende logisk perspektiv må dette betragtes som en forsimplicering af nyhedsinstitutionens passende logik. Når dette er sagt, er det

imidlertid blevet fremhævet i flere studier, hvordan netop nyhedskriterierne spiller en central rolle i den daglige diskussion og begrundelse af det givne nyhedsudvalg. Især konflikt er blevet fremhævet som det væsentligste nyhedskriterium, ikke mindst på bekostning af væsentlighed. Nyere analyser peger imidlertid på, at identifikation er ved at vinde indpas som tidens dominerende nyhedskriterium. En analyse af dansk miljøjournalistik viser således, at identifikation, forstået som nærhed i forhold til danske læsere og danske problemer er afgørende for et miljøproblems mulighed for at komme på de danske nyhedsmediers dagsorden (Ørsten et. al. 2005). Den globalisering af miljøjournalistikken, der blev forudsagt i de tidligere halvfemserne, er blevet afløst af et dominerende fokus på egne bekymringer. Tidligere har en analyse af dansk udenrigsjournalistik vist samme tendenser i retning af øget fokus på en dansk vinkel (Holm et. al. 2000). De nævnte analyser af EU-journalistik peger ligeledes på, at EU-nyheder med nær tilknytning til det nationale niveau så klart foretrækkes af medierne. I en tid, hvor globalisering og internationalisering ellers står højt på den politiske dagsorden, vender medierne sig i stigende grad i retning af det nære og danske.

- En analyse af de mange aktive kilder inden for miljøjournalistikken viser, at deadline er af afgørende betydning for kilders strategiske udmeldinger (Ørsten 2005 et. al.) Dette skal forstås på to måder. For det første som et spørgsmål om omfang. Kildematerialet må ikke fylde mere, end at journalisten kan nå at omsætte det til en historie inden deadline. For andet som et spørgsmål om bearbejdelse. For at mindske journalistens 'omsætningstid' leveres kildemateriale i stigende grad som et næsten færdigt journalistisk produkt. Sat på spidsen kan man si-

ge, at de kilder, der er bedst til at tage hensyn til journalistens arbejdsvilkår, derved også har størst mulighed for at få deres historie på nyhedsinstitutionens dagsorden. Kravet om at blive færdig inden deadline begrænser også journalisten mulighed for at udøve kildekritik. Ikke mindst inden for produktionen af tv-nyheder viser deadline sig som en klar begrænsning af muligheden for kildekritik (Arpi 2005).

10. Konklusion

Jeg har i denne artikel diskuteret teorien om nyhedsmediernes status som politisk institution med udgangspunkt i en dansk/nordisk kontekst. På baggrund af diskussionen er det muligt at fremhæve, at den danske nyhedsinstitution, set i en forhandlingsøkonomisk optik, må betragtes som en stærkt institutionaliseret politisk institution. Jeg har i artiklen yderligere påpeget, at fordelene ved det institutionelle perspektiv er, at det fremhæver såvel ydre som indre forhold, der påvirker produktionen og konstruktionen af nyheder. En yderligere fordel ved dette teoretiske perspektiv er, at det ligeledes fremhæver den komplekse interdependens, der eksisterer mellem de politiske institutioner og aktører, som deltager i de medierede politiske beslutningsprocesser. En interdependens, der er delvist reguleret af nyhedsinstitutionens pas-sendehedslogik. Set ud fra dette teoretiske perspektiv er den største fare ikke nødvendigvis, at medierne overtager politikken, som det f.eks. fremhæves af Altheide & Snow (1996). Danske analyser fremhæver tværtimod, at nyhedsinstitutionens selvstændiggørelse har bidraget til en øget demokratisering af det danske samfund (Hjarvard 1995, 1999), Pedersen et. al (2000), Lund (2002). Udfordringen ligger to andre steder: kilderne øgede professionalisering og nyhedsmediernes øgede kommercialisering. I både Magtudredningen samt hos Allern (2001) og Lund (2002) fremhæves de stadigt mere professionelle kilder som den største udfordring

for journalistikken (se også Kristensen 2004). Den politiske afhængighed siges at være erstattet af en afhængighed af især de politiske kilder (Lund 2002). Et større problem er dog sandsynligvis den stadigt stigende professionalisering af kilder som medierne ikke automatisk betragter som politiske, og hvis interessevaretagelse nyhedsmediernes derfor heller ikke altid er opmærksomme på. Hermed tænkes på private virksomheder, men også dele af den offentlige sektor, som ikke normalt af medierne forbindes med det politiske niveau: politiet og forsvaret. Analyser viser dog, at både politiet og forsvaret har professionaliseret deres kilderelationer til medierne (Sparre 2002, Ørsten forthcoming). Begge institutioner har således haft stor succes med at sikre sig favorabel medieadgang og medieomtale. Især inden for forsvaret fremhæver Forsvarsakademiets mediegruppe behovet for såkaldte informationsoperationer (Hansen 2005). Dette begreb hentyder til en militærstrategisk udvikling, der sætter nyhedsmediernes i centrum i forsøget på at påvirke medie billedet af militære operationer. Moderne krigsførelse drives af billeder og image, og pressen ses i stigende grad som et instrument i moderne krigsførelse (ibid.). Informationsoperationer var en integreret og succesfuld del af Irak-krigen (Hansen 2005, Hjarvard et. al. 2004), og man må forvente, at andre aktører vil lade sig inspirere af forsvarrets succes, både i Danmark og i USA, med at sætte sig på medierne under Irak-krigen. Der må derfor forventes en stadig stigende grad af kildepåvirkning af mediernes indhold for eksempel i forhold til fremstillingen af næsten færdigt materiale i form af tekst og billeder. En udvikling, der ifølge Ørsten et. al. (2005) allerede ser ud til at være i gang.

Den stigende kommercialisering må også betragtes som en klar udfordring. I et ny-institutionelt perspektiv, der jo vægter sammenhængen mellem indre og ydre forhold i medierne, bliver f.eks. de indre forandringer af nyhedsorganisationernes organisering af ny-

hedsproduktionen særdeles væsentlig. Røigaard-Petersen (2005) viser, hvordan den stigende kommerialisering kan føre til en opløsning af redaktionerne på de enkelte medievirksomheder. Dette sker ved i stigende grad at out-source produktionen af nyheder til selvstændige 'netværksvirksomheder', som Røigaard-Petersen (2005) kalder dem. Disse virksomheder, som ofte består af både fastansatte og freelance journalister, leverer nyheder på kontrakt til forskellige typer af medievirksomheder. Konsekvenserne af denne udvikling kan, ifølge Røigaard-Petersen (2005), være, at netværksvirksomhederne vil skære i produktionsomkostningerne for at kunne tilbyde deres produkter til en konkurrencemæssig favorabel pris. Dette kan betyde, at tiden til research vil blive stadig mindre, og en daglig produktion af et bestemt antal historier i højere grad vil blive set som et succeskriterium. Desuden kan udviklingen betyde, at netværksjournalisterne frem for at prioritere en selvstændig og original tilgang til stoffet vil rette ind under den policy, som hersker i de virksomheder, som de er leverandører til. Journalistikkens kritiske rolle kommer således under stigende pres som følge af den gradvise opløsning af de traditionelle redaktioner (Raigaard-Petersen 2005).

Samlet set kan konstateres, at nyhedsinstitutionen i dag fremstår som en central politisk institution. Hidtil har forskningen fokuseret på nyhedsinstitutionens samspil med de klassiske politiske institutioner og på nyhedsinstitutionens politiske status i forhold til disse. Nyhedsinstitutionens selvstændige politiske status kan der dog næppe længere drages tvivl om. Det centrale spørgsmål for fremtiden må i stedet være, hvad nyhedsinstitutionen vil bruge sin politiske status til? Behovet for et nyt journalistisk ideal til at afløse idealet om medierne som den fjerde statsmagt trænger sig på. Dette ideal bør forholde sig til såvel den øgede mængde af politiske aktører, der i dag præger de politiske beslutningsprocesser, som til nyhedsinstitutionens egen po-

litiske magt. Endelig bør der fokuseres på problemerne i forhold til kildernes stigende professionalisering og mediernes stigende kommerialisering. Også her vil et mere selvkritisk og udfoldet journalistisk ideal om mediernes rolle i dagens samfund kunne spille en afgørende rolle.

Litteratur

- Allern, Sigurd: '*Kildens magt*', Pax 1996.
- Allern, Sigurd: '*Når kilderne byr opp til dans*', Pax 1997.
- Allern, Sigurd: '*Flokdyr på Løvebakken*', Pax, 2001.
- Altheide, David L & Snow, Robert: '*Media Logic*', Sage 1979.
- Altheide, David L & Snow, Robert: '*Media Worlds in the postjournalism Era*'. 1991.
- Asp, Kent: '*Mäktiga massmedier*' Förlaget Akademilitteratur AB1986.
- Arpi, Susanna: '*De nære nyheder*', Studierisearie for Journalistik nr. 3, Roskilde Universitetscenter, 2005.
- Bang, Henrik P. & Dyrberg, Torben Bech: 'Demokratiske udfordringer i et netværkssamfund' i Berg-Sørensen (red.) '*Politologi i praksis*' Roskilde Universitetsforlag 1999.
- Benson, Rodney: 'News Media as a Journalistic Field: What Bourdieu adds to New Institutionalism, and Vice Versa' in *Political Communication* 2004.
- Berg-Sørensen, Anders: 'Sød musik? Etisk gehør I politik og forvaltning' i Berg-Sørensen (red.) '*Politologi i praksis*' Roskilde Universitetsforlag 1999.
- Berrefjord, Ole et. al.: 'Forhandlingsøkonomi I Norden – en indledning' i Nielsen & Pedersen *Forhandlingsøkonomi I Norden*, DJØF, 1989.
- Blumler, Jay & Kvanagh, Dennis: 'The Third Age of Political Communication' pp. 209-230 in *Political Communication*, no. 16, 1999.
- Carlsen, Erik Meier, Kjær, Peter: 'Diagnoser af den politiske journalistik' i Carlsen et. al. '*Magt og fortælling*', CFJE 1999
- Cook, Timothy E: '*Governing with the news*', Chicago Press 1998
- Cottle, Simon: 'Rethinking News Access' in *Journalism Studies*, Volume 1, Number 3, 2000.
- de Vreese, Claes H: '*Framing Europe*', Aksant, 2002.

- Easton, David: *'A Framework for Political Analysis'* Prentice-hall, 1965.
- Ericson et. al.: *'Negotiating Control'*, Open University Press 1989.
- Esmark, Anders: 'Offentlighed eller system', s. 60-86 i Pedersen et. al. *'Politisk Journalistik'* Ajour 2000.
- Esmark, Anders et. Al: 'Det politiske kommunikationssystem' i *Politica* nr. 2, 1999.
- Esmark, Anders & Kjær Peter: 'Mediernes politiske rolle – tre gamle myter og én ny' i Carlsen et. al. *'Magt og fortælling'*, CFJE 1999.
- Esser, Frank et. al.: 'Spin Doctors in the United States, Great Britain and Germany' in *Press/Politics* 6(1), 2001.
- Galtung & Ruge: *'The Structure of Foreign News'* in J. Tunstall (ed.): *Media Sociology*, London 1970.
- Gans, Herbet, J.: *'Deciding What's News'*, Pantheon Books, New York 1979.
- Hansen, Jens Claus: 'Ny krigsførelse i informationssalderen. Om 'Revolution in Military Affairs' og Irakkriegen. *MedieKultur* nr. 38, april 2005.
- Hernes, Gudmund: 'Det mediavridde samfund' i Hernes (red.): *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*, Universitetsforlaget 1990.
- Hjarvard, Stig, 1995: *'Nyhedsmediernes rolle i det politiske demokrati'*, Medieudredningen 1995
- Hjarvard, Stig: *'Tv-nyheder i konkurrence'*, Samfundslitteratur 1999.
- Hjarvard, Stig, 2001: 'Politik som mediemontage. Om mediernes forandring af den politiske kommunikation' i Andersen et al. *'Den demokratiske udfordring'*, Hans Reitzels forlag 2001.
- Hjarvard, S., Kristensen N., Ørsten, M.: *'Mediernes dækning af invasionen af Irak'*. Modinet, Working Paper no. 13.
- Holm, Hans Henrik (red.): *'Verden på Tilbud'*, Center for Journalistik og Efteruddannelse 1999.
- Kjær, Peter & Langer Roy: *'Business as usual'*, paper Nordic Conference on Media and Communication Research, 2001.
- Kjær, Peter: 'Forestillinger om politik og journalistik' i Pedersen et. al. *'Politisk journalistik'*, Ajour 2000.
- Kramhøft, Peter: *'Journalistik med Omtanke'*, Ajour 2000.
- Kristensen, Nete Nørgaard: *'Journalister og kilder'*. CFJE, 2004.
- Kristensen, Nete Nørgaard: 'Den selvgenererende krigsjournalistik', Modinet, forthcoming
- Lund, Anker Brink: *'Den redigerende magt'*, Aarhus Universitetsforlag 2002.
- March, James G & Olsen, Johan P: *'Rediscovering institutions'*, The Free Press 1989.
- Mazzoleni, Gianpietro & Schulz, Winfried: *'Mediatization of Politics: A Challenge for Democracy'* in *Political Communication*, nr. 16, 1999.
- Meilby, Mogens: *'Journalistikens grundtrin'*, Ajour, 1999.
- Mogensen, Kirsten: *'Arven'*, Roskilde Universitetsforlag, 2000.
- Negrine, Ralph & Lilleker, Darren G: *'The Professionalization of Political Communication'* in *European Journal of Communication*, vol. 17, 2002.
- Pedersen, Ove Kaj: 'Læreprocesser og Forhandlings-spil' i Nielsen & Pedersen *Forhandlingsøkonomi i Norden*, DJØF, 1989.
- Pedersen, Ove Kaj: 'Den demokratiske mellem tid' i Pedersen et. al.: *'Politisk journalistik'*, Center for journalistik og efteruddannelse 2000.
- Pedersen, Ove Kaj og Nielsen, Klaus: *'Forhandlingsøkonomi i Norden'*, DJØF 1989.
- Pedersen et. al.: *'Politisk journalistik'*, Center for journalistik og efteruddannelse 2000.
- Poulsen, Birgitte: 'Nye tider, nye roller. Embedsmandsroller i den danske centraladministration', DJØF, 2005.
- Røigaard-Petersen, Solveig: *'Redaktionsløse journalister'*, Studierække for Journalistik, nr. 2, Roskilde Universitetscenter, 2005.
- Sparre, Kirsten: *'Politiet som kilder'*. CFJE-rapport, 2002.
- Sparrow, Bartholomew H.: *'Uncertain Guardians – The news media as a political institution'*, The Johns Hopkins University Press, 1999.
- Togebj, Lise et. al.: *'Magt og demokrati i Danmark – Hovedresultaterne fra Magtudredningen.'* Aarhus Universitetsforlag, 2003.
- Tuchman, Gaye: *'Making News'*, The Free Press 1978.
- Ørsten, Mark: *'Transnational politisk journalistik'*, Skriftserie for Journalistik, nr. 1, Roskilde Universitetscenter, 2004.
- Ørsten et. al.: *'Fem casestudier af nyhedsinstitutionens miljøjournalistik'*, Studierække for Journalistik nr. 1, Roskilde Universitetscenter, 2005.
- Ørsten, Mark: 'Medierne og det offentlige' forthcoming.

Noter

1. Tak til Anders Esmark for kommentarer.
2. Hos Pedersen et. al. 2000 er fokus på institutionalisering af den politiske dagsorden. Trods skift i fokus fra nyhedsmedier til dagsorden er mange af argumenterne de samme som hos de øvrige institutionalister.
3. At et enkelt begreb vælges ud skal ikke skygges for, at der selvfølgelig er mange overlap mellem de forskellige institutionelle tilgange.
4. Frem for f.eks. Hjarvard (2001), der taler om massemediernes.
5. Forhandlingsøkonomien så dagens lys i 1989 og dannede efterfølgende den teoretiske baggrund for en række udgivelser op gennem halvfemserne. I dag kan forhandlingsøkonomien med fordel betragtes som et teoretisk forstadium til diskussionen om overgangen fra governemnt til governance. Når forhandlingsøkonomien bringes på spil i denne artikel skyldes det, at hovedværket fra 1989 indeholder en række overvejelser om netop mediernes institutionaliserede rolle i de politiske beslutningsprocesser.
6. Tuchman (1978: 4, fodnote 4) fokuserer også på nyheder, men fremhæver nyheders sociale funktion frem for deres politiske: "(...) Thus news as an institution enables consumers to learn about the social world."
7. Her tænkes på ugebrevne med fokus på politiske nyheder, såsom Mandag Morgen, A4, 3F.
8. Den amerikanske forfatnings fremhævelse af en fri presse fremføres ofte som et argument for, at medierne i Amerika har en klarere »grundlovs-sikret« plads i det politiske system end i Danmark, hvor grundloven fremhæver ytringsfrihed og trykkefrihed, men ikke nævner pressen specifikt. Cook (1998) fremhæver imidlertid, at Forfatningen er mere uklar end klar i sin fremhævelse af medierne, og at den centrale passage om 'freedom of the press' kan tolkes, og bliver det af de amerikanske domstole, på et utal af måder.
9. Også udviklingen i lovgivningen understøtter i stigende grad mediernes politiske rolle. Allern (2001) fremhæver, at det faktisk, at staten accepterer mediernes politiske rolle ved at skrive mediernes rolle som offentlig debatforum ind i lovgivningen, må betragtes som en statslig sanktionering af mediernes politiske rolle. Herhjemme fremhæver Kjær (2000), at der også den danske medielovgivning skabes en politisk forestilling om nyhedsmedierne. Denne forestilling beskrives som en forestilling, der »drejer sig dels om en grundliggende accept af ytringsfriheden og mediernes uafhængighed af stat og parti, dels om en udbredt forestilling om, at et mangfoldigt medieudbud er en vigtig forudsætning for politik og demokrati.« (Kjær 2000: 141).
10. Se Pedersen et. al. (2000) for en uddybende diskussion af »enkelt-sagen« som politisk fænomen.
11. For en oversigt se Cottle (2000).
12. De fremhævede normer og rutiner skal langt fra ses som en facitliste, men som et første udkast til en nærmere definition af nyhedsinstitutionens passendehedslogik. Se endvidere Ørsten 2004.
13. At tre lærebøger alle nævner de samme fem nyhedskriterier taler i sig selv for disse begrebers stærke institutionalisering blandt journalister.
14. F.eks. er det ofte til forhandling, hvor en EU-historie skal stå: under indland, udland eller erhverv. Ligeledes kan en erhvervshistorie forhandles fra erhvervsverden (bagerst i avisen) til indlandssider (forrest), hvis historiens bedømmelse som »god« nok.
15. Hjarvard (1995: 23) argumenterer på samme måde for, at andre samfundsinstitutioner i stigende grad overtager *medielogikken* for at sikre sig eksponering og omtale i medierne. Her skal det dog fremhæves, at påvirkningen også sker den anden vej rundt, dvs. at nyhedsinstitutionens passendehedslogik også påvirkes af de institutioner, den interagerer med.
16. Den siddende regering har flere gange brudt med de uformelle spilleregler, der hersker mellem politikere og journalister på Christiansborg. F.eks. er udvalgte journalister blevet nægtet adgang til pressemøder, og statsministeren og andre ledende ministre har ofte konsekvent nægtet at udtale sig til medierne om selv »store sager«.
17. Hjarvard (1995) argumenterer for, at medielogikken heller ikke udelukkende bør ses som havende negative konsekvenser for politikken.